

זרה ליום המלה. (6)

הברייתא שני קנינים! (9)

ומקשינן מן הסיפא לריש לקיש משום רבי אושעיא:

ומשנינן: אין כוונת הסיפא של הברייתא להצריך שני קנינים, אלא הכי קאמר: אף על פי שנתן מעות, אי משיך אין, ואי לא — לא, ומשום שקיבל עליו לדון בדיני ישראל שהמשיכה היא שקונה.

ואי אמרת מעות לבד קונות מן הגוי ואין צריך משיכה עמהם, אם כן כבר משנתן את המעות קנה, ומשיכה בתוספת למעות — וכמבואר בברייתא: ואם משנתן מעות, משך — למה לי?! (7)

ומקשינן: אי הכי כדברך שהמשיכה קונה לגוי זה [משום שכך קיבל עליו], קשיא רישא דמבואר בה "אם עד שלא נתן מעות — משך, יחזיר", הרי שהמשיכה לבד אינה קונה; ושוב ממילא בהכרח לומר שהן משיכה לבד אינה קונה כמבואר ברישא, והן מעות לבד אינם קונות כמבואר בסיפא, ודלא כריש לקיש הסובר שמעות לבד קונות!?

ומשנינן: הכא במאי עסקינן בכגון שקיבל עליו הגוי לדון בדיני ישראל, ובישראל מעות אינם קונות אלא משיכה; (8) ומפרש לה ואזיל.

אמר תירץ אביי:

ותמהינן עלה: והרי אי הכי, מעות למה לי, כלומר, הרי בסיפא של הברייתא מבואר שצריך את שני הקנינים, ומה יועילנו אם קיבל עליו לדון בדיני ישראל, והרי אם כן המשיכה לבד היתה קונה, ולמה הצריכה

טעמא דרישא שאם משך בלי מתן מעות — יחזיר, הוא משום דאיכא מקח טעות, שהרי

במשיכה. וכתב הרמ"א [קצח ה], שאם התנו ביניהם שיקנו המעות — קנו.

6. נכתב על פי גירסת הרש"ש שמחק תיבת "הנאה", והעיר, דגם במסכת עבודה זרה ליתא.

ובקצות החושן שם הוכיח כדבריהם, ממה שאמרו כאן, שאף על גב שמשיכה אינה קונה בגוי, אפילו הכי אם התנה לדון בדיני ישראל מהני, ומוכת, דכל מידי דהוי קנין בשום מקום, מהני ליה תנאה שיהא מועיל, והוא הדין בקנין כסף לדידן, כיון דהוי קנין בגוי לדעת כמה פוסקים, וכן בקרקעות ודאי כסף קונה, מהני תנאה שיהיה נקנה בקנינו. וראה מה שכתב בזה בחידושי רבי מאיר שמחה קידושין כו, הובא במלואי חושן, ובחזון איש בכורות יח ה.

7. נתבאר על פי התוספות, שלדעת המקשה צריך כסף ומשיכה בגוי, וראייתם היא מן הסוגיא בעבודה זרה שמוכיחה מן הרישא דמשיכה אינה קונה, ואי אפשר להתאים הסוגיות, אם לא שנאמר שהמקשן בשתי הסוגיות בא לומר שבגוי צריך מעות ומשיכה כאחת. וכן מוכח מדברי רש"י, שהרי כתב רש"י בפירוש הרישא דהוא משום שמשיכה אינה קונה, הרי שאף לדעת המקשה משיכה לבד אינה קונה, ובהכרח כוונתו להוכיח שצריך הן משיכה והן מעות.

9. וכן תמוה מן הרישא, שהרי מבואר בה דמשיכה אינה קונה, ומתבאר אף קושיא זו בהמשך הסוגיא.

8. הנה קיימא לן דמעות קונות בישראל מן התורה, ומשום גזירה אמרו חכמים שיקנה